

Propozycja planu wynikowego dla klasy ósmej szkoły podstawowej do serii *Chemia Nowej Ery*

Materiał opracowała Małgorzata Mańska na podstawie *Programu nauczania chemii w szkole podstawowej* autorstwa Teresy Kulawik i Marii Litwin.

Numer lekcji	Temat lekcji	Cele lekcji	Liczba godzin na realizację	Treści nauczania	Wymagania edukacyjne		Wymagania szczegółowe podstawy programowej
					podstawowe (P)	ponadpodstawowe (PP)	
Kwasy (12 godzin lekcyjnych)							
1.	Wzory i nazwy kwasów	Uczeń: poznaje pojęcia: <i>kwasy, reszta kwasowa, kwas beztlenowy, kwas tlenowy</i> . Omawia budowę tej grupy związków chemicznych. Poznaje rodzaje kwasów (beztlenowe i tlenowe).	1	<ul style="list-style-type: none"> • budowa cząsteczek kwasów • wzory i nazwy kwasów • podział kwasów na tlenowe i beztlenowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>kwasy, reszta kwasowa, kwas beztlenowy, kwas tlenowy</i> (A) • zapisuje wzory kwasów (HCl, H₂S, HNO₃, H₂SO₃, H₂SO₄, H₂CO₃, H₃PO₄) (C) • zapisuje nazwy kwasów (HCl, H₂S, HNO₃, H₂SO₃, H₂SO₄, H₂CO₃, H₃PO₄) (A) • wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasie (B) • wyznacza wartościowość reszty kwasowej (B) • opisuje budowę kwasów beztlenowych i tlenowych (B) • odróżnia kwasy tlenowe od beztlenowych (B) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia obecność wartościowości w nazwie niektórych kwasów (C) • podaje nazwy kwasu znając jego wzór z uwzględnieniem wartościowości (C) 	<p>Uczeń:</p> <p>VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: HCl, H₂S, HNO₃, H₂SO₃, H₂SO₄, H₂CO₃, H₃PO₄ oraz podaje ich nazwy</p>

<p>2. 3.</p>	<p>Kwasy beztlenowe</p>	<p>Uczeń: poznaje sposoby otrzymywania kwasu chlorowodorowego i kwasu siarkowodorowego. Wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasu chlorowodorowego i kwasu siarkowodorowego.</p>	<p>2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzory kwasów chlorowodorowego i siarkowodorowego • otrzymywanie kwasu chlorowodorowego • równania reakcji otrzymywania kwasu chlorowodorowego i kwasu siarkowodorowego • właściwości kwasu chlorowodorowego i kwasu siarkowodorowego • zastosowania kwasu chlorowodorowego i kwasu siarkowodorowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady BHP dotyczące obchodzenia się z kwasami (A) • zapisuje wzory kwasów chlorowodorowego i siarkowodorowego (C) • wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasach chlorowodorowym i siarkowodorowym (B) • zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu chlorowodorowego (C) • zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu siarkowodorowego (C) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia kwasy od innych substancji za pomocą wskaźników (C) • wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z kwasami należy zachować szczególną ostrożność (C) • opisuje doświadczenie otrzymywania kwasu chlorowodorowego przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wniosek) (C) • projektuje i opisuje doświadczenie, w którego wyniku można otrzymać kwas beztlenowy (D) • zapisuje równanie reakcji otrzymywania wskazanego kwasu beztlenowego (D) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasów chlorowodorowego i siarkowodorowego (D) 	<p>Uczeń: VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: HCl, H₂S [...] oraz podaje ich nazwy VI. 2) projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać [...] kwas beztlenowy [...] ([...] HCl [...]); zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej VI. 3) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych [...] kwasów (np. [...])</p>
------------------	-----------------------------	---	----------	---	---	--	--

							HCl [...])
4. 5.	Kwas siarkowy(IV) i kwas siarkowy(VI) – kwasy tlenowe siarki	Uczeń: poznaje sposoby otrzymywania kwasów siarkowego(IV) i siarkowego(VI). Wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasów siarkowego(IV) i siarkowego(VI).	2	<ul style="list-style-type: none"> wzory kwasu siarkowego(IV) i kwasu siarkowego(VI) budowa cząsteczki kwasu siarkowego(IV) i kwasu siarkowego(VI) kwas siarkowy(IV) i kwas siarkowy(VI) jako przykłady kwasów tlenowych równania reakcji otrzymywania kwasu siarkowego(IV) i kwasu siarkowego(VI) pojęcie <i>tlenek kwasowy</i> zasada bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI) właściwości i zastosowania kwasów siarkowego(IV) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>tlenek kwasowy</i> (B) wskazuje przykłady tlenków kwasowych (A) wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasie siarkowym(IV) (B) zapisuje wzór kwasu siarkowego(IV) (C) zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu siarkowego(IV) (C) wskazuje wodór i resztę kwasową w kwasie siarkowym(VI) (B) zapisuje wzór kwasu siarkowego(VI) (C) zapisuje równanie reakcji otrzymywania kwasu siarkowego(VI) (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyznacza wartościowość niemetalu w kwasie (C) wyznacza wzór tlenku kwasowego (C) zapisuje równanie reakcji rozkładu kwasu siarkowego(IV) (C) podaje zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI) (C) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasów siarkowego(IV) i siarkowego(VI) (D) 	Uczeń: VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: [...] H ₂ SO ₃ , H ₂ SO ₄ [...] oraz podaje ich nazwy VI. 3) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych [...] kwasów (np. [...] H ₂ SO ₄)

				i siarkowego(VI)			
6. 7.	Przykłady innych kwasów tlenowych	Uczeń: poznaje sposoby otrzymywania kwasów: azotowego(V), węglowego, i fosforowego(V). Wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasów: azotowego(V), węglowego i fosforowego(V).	2	<ul style="list-style-type: none"> wzory kwasów: azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) otrzymywanie kwasu fosforowego(V) równania reakcji otrzymywania kwasów: azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) właściwości kwasów: azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) zastosowania kwasów: węglowego, azotowego(V) i fosforowego(V) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (B) zapisuje wzory kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (C) zapisuje wzór sumaryczny tlenku kwasowego kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (A) zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> opisuje reakcję ksantoproteinową (C) projektuje doświadczalne wykrycie białka w próbce żywności (w serze, mleku, jajku) (C) opisuje budowę kwasów tlenowych i wyjaśnia, dlaczego kwasy węglowy i fosforowy(V) zaliczamy do kwasów tlenowych (C) projektuje i wykonuje doświadczenie, w którego wyniku można otrzymać kwas fosforowy(V) (C) zapisuje wzór strukturalny kwasu nieorganicznego o podanym wzorze sumarycznym (C) zapisuje równanie reakcji otrzymywania dowolnego kwasu (C) identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji (D) proponuje reakcje, w których wyniku można otrzymać kwas tlenowy (D) rozwiązuje trudniejsze chemografy (D) 	Uczeń: VI. 1) rozpoznaje wzory [...] kwasów; zapisuje wzory sumaryczne [...] kwasów: [...] HNO ₃ , [...] H ₂ CO ₃ , H ₃ PO ₄ oraz podaje ich nazwy VI. 2) projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać [...] kwas [...] tlenowy ([...] H ₃ PO ₄); zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej VI. 3) wyszukuje, porządkuje

						<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań kwasów: azotowego(V), węglowego i fosforowego(V) (D) 	<p>i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych [...] kwasów [...] X. VI) [...] projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające potwierdzić obecność białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) w różnych produktach spożywczych</p>
8.	Proces dysocjacji elektrolitycznej kwasów	<p>Uczeń: omawia proces dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) kwasów. Zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów. Definiuje kwasy w odniesieniu do</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie <i>dysocjacja elektrolityczna (jonowa) kwasów</i> równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej (także stopniowej) kwasów definicja kwasów wspólne właściwości kwasów (barwy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: <i>jon, kation, anion</i> (A) wyjaśnia pojęcie <i>dysocjacja elektrolityczna</i> (B) definiuje reakcje odwracalną i nieodwracalną (A) wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna kwasów (B) definiuje kwasy (A) zapisuje wybrane równania reakcji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów (C) 	<p>Uczeń: VI. 4) wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna [...] kwasów; [...] zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej [...] kwasów</p>

		zmiany odczynu roztworu.		<p>wskaźników, przewodnictwo prądu elektrycznego przez roztwory kwasów)</p> <ul style="list-style-type: none"> wyróżnianie kwasów wśród innych związków chemicznych (za pomocą wskaźników odczynu) 	<p>dysocjacji elektrolitycznej kwasów (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> nazywa jony powstałe w wyniku dysocjacji elektrolitycznej poznanych kwasów (C) 		(w formie stopniowej dla H_2S , H_2CO_3); definiuje kwasy [...] w odniesieniu do zmiany odczynu roztworu
9.	Porównanie właściwości kwasów	<p>Uczeń: porównuje budowę cząsteczek i sposoby otrzymywania kwasów beztlenowych i tlenowych. Wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz sposobach ograniczających ich powstawanie.</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> różnice w budowie cząsteczek kwasów beztlenowych i tlenowych sposoby otrzymywania kwasów beztlenowych i tlenowych proces powstawania kwaśnych opadów i skutki ich działania sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje różnice między sposobami otrzymywania kwasów tlenowych i beztlenowych (C) wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i beztlenowych (A) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje budowę kwasów tlenowych i beztlenowych (C) podaje i objaśnia sposoby otrzymywania kwasów beztlenowych i tlenowych (C) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz sposobach ograniczających ich powstawanie (D) 	<p>Uczeń: VI. 3) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych [...] kwasów (np. [...] HCl, H_2SO_4) VI. 8) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz</p>

							o sposobach ograniczających ich powstawanie
10.	Odczyn roztworów – skala pH	Uczeń: wyjaśnia pojęcie: <i>skala pH roztworu</i> . Posługuje się skalą pH.	1	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnianie kwasów i zasad za pomocą wskaźników pojęcie <i>skala pH</i> interpretacja wartości pH w ujęciu jakościowym (odczyn kwasowy, zasadowy, obojętny) badanie wartości pH produktów występujących w życiu codziennym człowieka (żywność, środki czystości) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie <i>odczyn kwasowy</i> (A) wymienia poznane wskaźniki kwasowo-zasadowe (A) wymienia rodzaje odczynu roztworów (A) omawia skalę pH (B) określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów (C) badania odczyn roztworu (C) interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyn obojętny, kwasowy, zasadowy) (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> opisuje zastosowania wskaźników (fenoloftaleiny, wskaźnika uniwersalnego, oranżu metylowego) (C) wyjaśnia pojęcie <i>skala pH</i> (C) określa odczyn roztworu (D) przeprowadza doświadczenie, które umożliwi zbadanie wartości pH produktów użytku codziennego (C) 	Uczeń: VI. 5) wskazuje na zastosowania wskaźników: fenoloftaleiny, oranżu metylowego, uniwersalnego papierka wskaźnikowego; rozróżnia doświadczalnie roztwory kwasów i wodorotlenków za pomocą wskaźników VI. 6) określa odczyn roztworu, (kwasowy, zasadowy, obojętny) VI. 7) posługuje się skalą pH; interpretuje wartość pH w ujęciu

							jakościowym (odczyn kwasowy, zasadowy, obojętny); przeprowadza doświadczenie, które pozwoli zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym człowieka (np. żywności, środków czystości)
11.	Podsumowanie wiadomości o kwasach		1				
12.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Kwasy</i>		1				
Sole (15 godzin lekcyjnych)							
13. 14.	Wzory i nazwy soli	Uczeń: poznaje pojęcie <i>sól</i> . Omawia budowę tej grupy związków chemicznych.	2	<ul style="list-style-type: none"> wzory sumaryczne soli: chlorków, siarczków, siarczanów(VI), siarczanów(IV), 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę soli (B) wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli (A) zapisuje wzory sumaryczne soli 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zapisuje nazwy soli na podstawie wzorów (C) zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie nazw (C) 	Uczeń: VII. 2) tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli: chlorków,

		Zapisuje wzory soli i tworzy ich nazwy.		<p>azotanów(V), węglanów, fosforanów(V)</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa soli • tworzenie nazw soli na podstawie wzorów sumarycznych • tworzenie wzorów sumarycznych soli na podstawie ich nazw 	<p>(chlorków, siarczków oraz soli kwasów tlenowych) (proste przykłady) (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych soli (chlorków, siarczków oraz soli kwasów tlenowych) (proste przykłady) (C) • zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw (chlorków, siarczków oraz soli kwasów tlenowych) (proste przykłady) (C) • wskazuje wzory soli wśród zapisanych wzorów związków chemicznych (C) 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje nazwę dowolnej soli na podstawie jej wzoru sumarycznego oraz wzór sumaryczny na podstawie nazwy soli (C) 	<p>siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (ortofosforanów(V)); tworzy nazwy soli na podstawie wzorów; tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie nazw</p>
15.	Proces dysocjacji elektrolitycznej soli	<p>Uczeń: omawia proces dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) soli. Zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej soli.</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> • dysocjacja elektrolityczna (jonowa) soli • korzystanie z informacji zawartych w tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie • równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) wybranych soli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak dysocjują sole (B) • zapisuje równanie reakcji dysocjacji elektrolitycznej wybranych soli (proste przykłady) (C) • nazywa powstałe jony (proste przykłady) (C) • dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie (A) • określa rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie (C) • wyjaśnia, dlaczego wodne roztwory soli przewodzą prąd elektryczny (B) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej soli (C) • planuje i wykonuje doświadczenie pozwalające zbadać rozpuszczalność wybranych soli w wodzie (C) 	<p>Uczeń: V. 2) projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie [...] VII. 4) pisze równania dysocjacji elektrolitycznej soli rozpuszczalnych w wodzie</p>
16.	Reakcje	Uczeń:	2	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie <i>reakcja</i> 	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

17.	zobojętniania	wyjaśnia, jak przebiegają reakcje zobojętniania. Zapisuje równania reakcji zobojętniania w formie cząsteczkowej, jonowej i jonowej skróconej.		<p><i>zobojętniania</i></p> <ul style="list-style-type: none"> doświadczalne przeprowadzenie reakcji zobojętniania rola wskaźnika w reakcji zobojętniania równania reakcji zobojętniania (w formie cząsteczkowej i jonowej) 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania (C) podaje różnice między zapisami równania reakcji zobojętniania w formie cząsteczkowej a formie jonowej (B) zapisuje równanie reakcji otrzymywania soli w reakcji zobojętniania w formie cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady) (C) odczytuje równania reakcji zobojętniania (proste przykłady) (C) zapisuje obserwacje do doświadczeń otrzymywania soli przez działanie kwasem na zasadę (C) 	<ul style="list-style-type: none"> tłumaczy rolę wskaźnika w reakcji zobojętniania (C) wyjaśnia zmiany odczynu roztworów poddanych reakcji zobojętniania (C) opisuje doświadczenie otrzymywania soli przez działanie kwasem na zasadę przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wniosek) (C) zapisuje cząsteczkowo, jonowo równania reakcji zobojętniania (C) projektuje doświadczenie otrzymywania podanej soli przez działanie kwasem na zasadę (inne niż na lekcji) (D) podaje opisy doświadczeń otrzymywania wybranych soli przez działanie kwasem na zasadę (schemat, obserwacje, wnioski, równania reakcji chemicznych) (D) 	VII. 1) projektuje i przeprowadza doświadczenie oraz wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania (HCl + NaOH); pisze równania reakcji zobojętniania w formie cząsteczkowej i jonowej VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli (kwas + wodorotlenek [...]) w formie cząsteczkowej
18.	Reakcje metali z kwasami	Uczeń: wyjaśnia, jak przebiegają reakcje metali z kwasami. Analizuje szereg aktywności metali. Przewiduje produkty reakcji metali z kwasami na podstawie szeregu aktywności	1	<ul style="list-style-type: none"> reakcje metali z kwasami, jako metoda otrzymywania soli doświadczalne przeprowadzenie reakcji metalu z kwasem szereg aktywności metali 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest szereg aktywności chemicznej metali (B) porównuje metale ze względu na ich aktywność chemiczną na podstawie szeregu aktywności metali (B) wymienia sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami (np. miedź lub magnez w reakcji z kwasem chlorowodorowym) (A) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> określa, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas → sól + wodór (C) wyjaśnia, jak przebiegają reakcje metali z kwasami (C) zapisuje cząsteczkowo równania reakcji metali z kwasami (C) 	Uczeń: VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli ([...] kwas + metal (Na, K, Ca, Mg) [...]) w formie cząsteczkowej

		metali. Zapisuje równania reakcji metali z kwasami.		<ul style="list-style-type: none"> • równania reakcji metali z kwasami (zapis cząsteczkowy) 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, jakie są produkty reakcji metalu aktywnego z kwasem (B) • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania reakcji metali z kwasami (proste przykłady) (C) • podaje obserwacje do przeprowadzonych na lekcji doświadczeń (C) • podaje na podstawie obserwacji czy podany kwas reaguje z wymienionym metalem, czy nie reaguje (C) 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje doświadczenia badania przebiegu reakcji metali z kwasami przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wniosek, równania reakcji chemicznych) (C) • planuje doświadczenie otrzymywania soli w reakcji metalu z kwasem – inne przykłady niż na lekcji (D) 	
19.	Reakcje tlenków metali z kwasami	Uczeń: wyjaśnia, jak przebiegają reakcje tlenków metali z kwasami. Zapisuje równania reakcji tlenków metali z kwasami.	1	<ul style="list-style-type: none"> • reakcje tlenków metali z kwasami, jako metoda otrzymywania soli • doświadczalne przeprowadzanie reakcji tlenku metalu z kwasem • równania reakcji tlenków metali z kwasami (w formie cząsteczkowej) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania reakcji otrzymywania soli w reakcji tlenków metali z kwasami (proste przykłady) (C) • podaje trzy metody otrzymywania soli (kwas + zasada, metal + kwas, tlenek metalu + kwas) (A) • podaje obserwacje do doświadczeń otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami (C) • opisuje doświadczenia otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wniosek, równania reakcji chemicznych) (C) • projektuje doświadczenie otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami – inne przykłady niż na lekcjach (D) • podaje opisy zaprojektowanych doświadczeń otrzymywania soli w reakcjach tlenków metali z kwasami (schemat, obserwacje, wniosek) (D) 	Uczeń: VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli ([...] kwas + tlenek metalu [...]) w formie cząsteczkowej

						<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje cząsteczkowo równania reakcji (C) 	
20.	Reakcje wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu	<p>Uczeń: wyjaśnia, jak przebiegają reakcje wodorotlenków metali z tlenkami kwasowymi. Zapisuje równania reakcji wodorotlenków metali z tlenkami kwasowymi.</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> • reakcja wodorotlenku metalu z tlenkiem niemetalu, jako metoda otrzymywania soli • doświadczalne przeprowadzenie reakcji wodorotlenku metalu z tlenkiem niemetalu • równania reakcji wodorotlenku metalu z tlenkiem niemetalu (zapis cząsteczkowy) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia produkty reakcji wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu (B) • zapisuje w formie cząsteczkowej i odczytuje równania reakcji otrzymywania soli w reakcjach wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu (proste przykłady) (C) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje doświadczenia otrzymywania soli w reakcjach wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu przeprowadzone na lekcji (schemat, obserwacje, wniosek, równania reakcji chemicznych) (C) • projektuje doświadczenie otrzymywania soli w reakcji wodorotlenku metalu z tlenkiem niemetalu – inne przykłady niż na lekcji (D) • dobiera substraty w reakcji wodorotlenku metalu z tlenkiem niemetalu na podstawie wzoru sumarycznego soli (proste przykłady) (C) 	<p>Uczeń: VII. 3) pisze równania reakcji otrzymywania soli ([...] wodorotlenek (NaOH, KOH, Ca(OH)₂) + tlenek niemetalu [...]) w formie cząsteczkowej</p>
21. 22. 23.	Reakcje strąceniowe	<p>Uczeń: przypomina istotę reakcji strąceniowej. Przewiduje wynik reakcji strąceniowej na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków. Zapisuje równania reakcji</p>	3	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie <i>reakcja strąceniowa</i> • reakcje soli z kwasami, solami, zasadami • równania reakcji strąceniowych (zapisy cząsteczkowe i jonowe) • tabela rozpuszczalności soli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>reakcja strąceniowa</i> (A) • korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie (C) • określa na podstawie tabeli rozpuszczalności, czy między podanymi substratami zajdzie reakcja strąceniowa (C) • zapisuje i odczytuje proste równania reakcji strąceniowych w formie cząsteczkowej i jonowej (C) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>reakcja strąceniowa</i> (C) • formułuje wniosek dotyczący wyniku reakcji strąceniowej na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie (C) • zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcje strąceniowe) w formie cząsteczkowej i jonowej (C) • opisuje doświadczenia 	<p>Uczeń: VII. 5) projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymywać substancje trudno rozpuszczalne (sole [...]) w reakcjach strąceniowych, pisze</p>

		otrzymywania soli trudno rozpuszczalnych w formie cząsteczkowej, jonowej i jonowej skrótowej.		i wodorotlenków w wodzie		otrzymywania soli w reakcji strąceniowej przeprowadzone na lekcji – (schemat, obserwacje, wnioski) (C) <ul style="list-style-type: none"> • przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (C) • projektuje doświadczenia umożliwiające otrzymywanie podanej soli w reakcjach strąceniowych (D) • podaje opis zaprojektowanego doświadczenia otrzymywania podanej soli w reakcjach strąceniowych (D) • przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (C) • określa zastosowania reakcji strąceniowej (C) 	odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej; na podstawie tablicy rozpuszczalności soli i wodorotlenków przewiduje wynik reakcji strąceniowej
24.	Porównanie właściwości soli i ich zastosowań	Uczeń: poznaje właściwości i wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli kwasów beztlenowych i tlenowych.	1	<ul style="list-style-type: none"> • zastosowania najważniejszych soli kwasów beztlenowych i tlenowych • występowanie soli w środowisku przyrodniczym 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady soli występujących w przyrodzie (C) • określa właściwości omawianych na lekcjach soli (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje poznane sole wśród wielu soli na podstawie podanych właściwości (D) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli kwasów beztlenowych i tlenowych (D) 	III. 3) rozróżnia reakcje [...] endotermiczne; podaje przykłady [...] VII. 6) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli: chlorków, węglanów,

							azotanów(V), siarczanów(VI) i fosforanów(V) (ortofosforanów(V))
25. 26.	Podsumowanie wiadomości o solach		2				
27.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Sole</i>		1				
Związki węgla z wodorem (10 godzin lekcyjnych)							
28.	Naturalne źródła węglowodorów	Uczeń: wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach. Wyjaśnia pojęcie <i>związki organiczne</i> .	1	<ul style="list-style-type: none"> • przykłady związków chemicznych zawierających węgiel • pojęcie <i>węglowodor</i> • naturalne źródła węglowodorów • właściwości i zastosowania ropy naftowej • destylacja ropy naftowej • produkty destylacji ropy naftowej i ich właściwości oraz zastosowania 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady związków chemicznych zawierających węgiel (A) • dzieli związki chemiczne na organiczne i nieorganiczne (A) • wyjaśnia, czym są związki organiczne (B) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach (D) 	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: węglowodory [...] VIII. 9) wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach;

							opisuje konsekwencje spalania paliw kopalnych dla środowiska, w tym klimatu.
29.	Szereg homologiczny alkanów	Uczeń: poznaje pojęcia: <i>węglowodory nasycone (alkany), szereg homologiczny</i> . Poznaje nazwy systematyczne, wzory sumaryczne, strukturalne, półstrukturalne i grupowe węglowodorów szeregu homologicznego alkanów.	1	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>węglowodory nasycone, szereg homologiczny, alkany</i> • wzór ogólny alkanów • wzory strukturalne, półstrukturalne, grupowe i sumaryczne alkanów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>węglowodory nasycone, szereg homologiczny (A)</i> • podaje wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów (A) • odróżnia wzór sumaryczny od wzorów strukturalnego, półstrukturalnego i grupowego (A) • nazywa alkany o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) • zapisuje wzór sumaryczny o określonej liczbie atomów węgla w cząsteczce (do czterech atomów węgla) (C) • zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne alkanów (do czterech atomów węgla w cząsteczce) (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów (na podstawie wzorów kolejnych alkanów) (C) • zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne oraz podaje nazwy alkanów z wykorzystaniem ich wzoru ogólnego (C) 	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: <i>węglowodory nasycone (alkany) [...]</i> VIII. 2) tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów (na podstawie wzorów kolejnych alkanów) i zapisuje wzór sumaryczny alkanu o podanej liczbie atomów węgla; rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) alkanów o łańcuchach prostych do

							czterech atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne
30.	Metan i etan	<p>Uczeń: poznaje właściwości i zastosowania metanu i etanu. Poznaje pojęcia: <i>spalanie całkowite</i>, <i>spalanie niecałkowite</i>. Zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego metanu i etanu.</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> występowanie metanu wzory sumaryczne i strukturalne metanu i etanu właściwości fizyczne i chemiczne metanu i etanu spalanie całkowite spalanie niecałkowite równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego metanu i etanu rodzaje produktów spalania metanu zastosowania metanu i etanu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia miejsca występowania metanu (A) zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne metanu, etanu (A) określa właściwości fizyczne i chemiczne metanu i etanu (C) wyjaśnia, na czym polega spalanie całkowite i spalanie niecałkowite (B) zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania całkowitego oraz niecałkowitego metanu i etanu (C) wymienia zastosowania metanu i etanu (B) podaje zasady bezpiecznego obchodzenia się z tlenkiem węgla(II) (B) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje doświadczenie chemiczne – badanie rodzajów produktów spalania węglowodorów (C) porównuje spalanie całkowite ze spalaniem niecałkowitym (C) opisuje właściwości i zastosowania tlenku węgla(II) (C) 	<p>Uczeń:</p> <p>VIII. 3) [...] opisuje właściwości fizyczne alkanów [...] VIII. 4) obserwuje i opisuje właściwości chemiczne (reakcje spalania) alkanów; pisze równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu [...]</p>
31.	Porównanie właściwości alkanów i ich zastosowań	<p>Uczeń: określa zmiany właściwości fizycznych alkanów w zależności od długości łańcucha węglowego.</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia, lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje warunki, od których zależą właściwości węglowodorów (A) określa, jak zmienia się stan skupienia, lotność, palność, gęstość, temperatura topnienia i temperatura wrzenia ze wzrostem długości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego alkanów (C) wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami alkanów (np. 	<p>Uczeń:</p> <p>VIII. 3) obserwuje i opisuje właściwości fizyczne alkanów;</p>

		Wyszukuje informacje o najważniejszych zastosowaniach alkanów. Zapisuje równania reakcji spalania alkanów.		<p>i temperaturą wrzenia alkanów</p> <ul style="list-style-type: none"> • równania reakcji spalania całkowitego i niecałkowitego alkanów • zastosowania alkanów 	<p>łańcucha węglowego w alkanach (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje równania reakcji spalania alkanów (do $n = 4$) • podaje obserwacje dla doświadczeń wykonywanych na lekcji (C) 	<p>stanem skupienia, lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia i temperaturą wrzenia) (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji (C) • wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów (D) 	wskazuje związek między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi w szeregu alkanów (gęstość, temperatura topnienia i temperatura wrzenia) VIII. 4) obserwuje i opisuje właściwości chemiczne (reakcje spalania) alkanów; pisze równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu; wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów
32. 33.	Szereg homologiczny alkenów. Eten	Uczeń: poznaje pojęcia: <i>węglowodory nienasycone</i>	2	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>węglowodory nienasycone, alkeny</i> • budowa cząsteczek 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: <i>węglowodory nienasycone, alkeny</i> (A) • wyjaśnia zasady tworzenia nazw 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe) oraz podaje nazwy 	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: <i>węglowodory</i>

		<p>(alkeny), reakcja polimeryzacji, reakcja przyłączania. Poznaje nazwy systematyczne, wzory sumaryczne, strukturalne, półstrukturalne i grupowe węglowodorów szeregu homologicznego alkenów. Zapisuje równania reakcji spalania całkowitego, spalania niecałkowitego i polimeryzacji etenu oraz reakcji przyłączania fluorowców do etenu. Wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniach polietylenu.</p>		<p>alkenów</p> <ul style="list-style-type: none"> • szereg homologiczny alkenów • wzór ogólny alkenów • nazwy alkenów • wzory strukturalne, półstrukturalne (grupowe), strukturalne alkenów • właściwości i zastosowania etenu • reakcja polimeryzacji • reakcja polimeryzacji etenu 	<p>alkenów na podstawie nazw alkanów (B)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje wzór ogólny szeregu homologicznego alkenów (A) • zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe), strukturalne oraz nazwy alkenu o określonej liczbie atomów węgla w cząsteczce (do czterech atomów węgla) (C) • podaje nazwę zwyczajową etenu (A) • objaśnia budowę etenu (B) • określa właściwości fizyczne oraz chemiczne (reakcje spalania, przyłączania bromu i wodoru) etenu (C) • wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączania i polimeryzacji (B) • definiuje pojęcia: <i>polimeryzacja</i>, <i>monomer</i> i <i>polimer</i> (A) 	<p>alkenów (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkenów (na podstawie wzorów kolejnych alkenów) (C) • odczytuje równania reakcji chemicznych (reakcje spalania, przyłączania bromu i wodoru) (C) • zapisuje równania reakcji etenu z np. wodorem, bromem (C) • zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu (C) • nazywa produkty tych reakcji (C) • opisuje rolę katalizatora w danej reakcji chemicznej (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniach polietylenu (D) • wyjaśnia, jakie związki mogą ulegać reakcji polimeryzacji (C) • wyjaśnia, na czym polega reakcja polimeryzacji (C) • wyszukuje informacje o zastosowaniach etenu (D) 	<p>[...] nienasycone (alkeny [...]) VIII. 5) tworzy wzory ogólne szeregów homologicznych alkenów [...] (na podstawie wzorów kolejnych alkenów [...]); zapisuje wzór sumaryczny alkenu [...] o podanej liczbie atomów węgla; tworzy nazwy alkenów [...] na podstawie nazw odpowiednich alkanów; rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) alkenów [...] o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce VIII. 6) na podstawie</p>
--	--	--	--	---	--	--	--

							<p>obserwacji opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie, przyłączanie bromu) etenu [...]; wyszukuje informacje na temat ich zastosowań VIII. 7) zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniach polietylenu</p>
34.	Szereg homologiczny alkinów. Etyn	Uczeń: poznaje pojęcie <i>alkiny</i> . Poznaje nazwy systematyczne, wzory sumaryczne, strukturalne, półstrukturalne i grupowe	1	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie <i>alkiny</i> • budowa cząsteczek alkinów • szereg homologiczny alkinów • wzór ogólny alkinów • nazwy alkinów • wzory strukturalne, 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie <i>węglowodory nienasycone</i> (A) • definiuje pojęcie <i>alkiny</i> (A) • wyjaśnia zasady tworzenia nazw alkinów na podstawie nazw alkanów (B) • zapisuje wzór ogólny szeregu homologicznego alkinów (A) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe) oraz podaje nazwy alkinów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) • tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkinów (na 	Uczeń: VIII. 1) definiuje pojęcia: węglowodory [...] nienasycone ([...] alkiny) VIII. 5) tworzy wzory ogólne szeregów

		<p>węglowodorów szeregu homologicznego alkinów. Poznaj właściwości etynu i wyszukuje informacje na temat jego zastosowań. Zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i niecałkowitego etynu, reakcji przyłączenia fluorowców do etynu.</p>		<p>półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkinów</p> <ul style="list-style-type: none"> otrzymywanie, właściwości, zastosowania etynu 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe), strukturalne oraz nazwy alkinu o określonej liczbie atomów węgla w cząsteczce (do czterech atomów węgla) (C) podaje nazwę zwyczajową etynu (A) objaśnia budowę etynu (B) określa właściwości fizyczne oraz chemiczne (reakcje spalania, przyłączenia bromu i wodoru) etynu (C) podaje obserwacje do doświadczenia badania właściwości etynu (C) 	<p>podstawie wzorów kolejnych alkinów) (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu (C) zapisuje równania reakcji etynu z np. wodorem, bromem (C) odczytuje równania reakcji chemicznych (C) wyszukuje informacje na temat zastosowań etynu (D) projektuje i opisuje doświadczenia dotyczące otrzymywania i właściwości etynu (C) 	<p>homologicznych [...] alkinów (na podstawie wzorów kolejnych [...] alkinów); zapisuje wzór sumaryczny [...] alkinu o podanej liczbie atomów węgla; tworzy nazwy [...] alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów; rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe) [...] alkinów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce VIII. 6) na podstawie obserwacji opisuje właściwości fizyczne i chemiczne</p>
--	--	--	--	---	---	---	---

							(spalanie, przyłączanie bromu) [...] etynu; wyszukuje informacje na temat ich zastosowań VIII. 8) projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające odróżnić węglowodory nasycone od nienasyconych
35.	Porównanie właściwości alkanów, alkenów i alkinów	Uczeń: omawia różnice i podobieństwa we właściwościach węglowodorów nasyconych i nienasyconych. Odróżnia węglowodory nasycone od nienasyconych.	1	<ul style="list-style-type: none"> właściwości alkanów, alkenów, alkinów (porównanie) doświadczalne odróżnianie węglowodorów nasyconych od nienasyconych równania reakcji spalania całkowitego i niecałkowitego reakcje przyłączania bromu i wodoru do węglowodorów nienasyconych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> określa, jak doświadczalnie można odróżnić węglowodory nienasycone od nasyconych (C) porównuje właściwości węglowodorów nienasyconych i nasyconych (C) zapisuje równania reakcji spalania, przyłączania bromu, wodoru (proste przykłady) (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny większej reaktywności węglowodorów nienasyconych w porównaniu z węglodorami nasyconymi (C) analizuje właściwości węglowodorów (D) wyjaśnia wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność (C) zapisuje równania reakcji przyłączania cząsteczek (np. bromu, wodoru i bromowodoru) do wiązania wielokrotnego (C) projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające 	Uczeń: VIII. 3) [...] opisuje właściwości fizyczne alkanów [...] VIII. 6) na podstawie obserwacji opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie, przyłączanie bromu) etynu i etynu [...]

						odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych (C) • opisuje zaprojektowane doświadczenie chemiczne (schemat, obserwacje, wnioski) (C)	
36.	Podsumowanie wiadomości o związkach węgla z wodorem		1				
37.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Związki węgla z wodorem</i>		1				
Pochodne węglowodorów (17 godzin lekcyjnych)							
38.	Szereg homologiczny alkoholi	Uczeń: poznaje pojęcia: <i>alkohol, grupa alkilowa, grupa funkcyjna, grupa hydroksylowa</i> . Poznaje nazwy i wzory sumaryczne, strukturalne, półstrukturalne i grupowe alkoholi.	1	<ul style="list-style-type: none"> • alkohole jako pochodne węglowodorów • budowa cząsteczek alkoholi • grupa funkcyjna alkoholi • rodzaje alkoholi • szereg homologiczny alkoholi • nazwy alkoholi • wzory sumaryczne, strukturalne, 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa alkilowa i grupa funkcyjna) (B) • definiuje pojęcie <i>alkohol</i> • wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład alkoholi (A) • wyjaśnia, pojęcie <i>grupa funkcyjna</i> (B) • zaznacza i nazywa grupę funkcyjną w alkoholach (B) • zapisuje wzór ogólny alkoholi (A) • wyjaśnia zasady tworzenia nazw systematycznych alkoholi (B) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkoholi (na podstawie wzorów czterech kolejnych alkanów) (C) • zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe) oraz podaje nazwy systematyczne alkoholi (C) • rozróżnia nazwy zwyczajowe i systematyczne (B) • podaje nazwy zwyczajowe alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych 	Uczeń: IX. 1) pisze wzory sumaryczne, rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do

				<p>półstrukturalne (grupowe) alkoholi</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) • podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) 	<p>zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce (A)</p>	<p>czterech atomów węgla w cząsteczce; tworzy ich nazwy systematyczne;</p>	
39. 40.	Metanol i etanol – alkohole monohydroksylowe	<p>Uczeń: poznaje właściwości oraz zastosowania metanolu i etanolu.. Poznaje negatywne skutki działania tych alkoholi na organizm ludzki.</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> • właściwości metanolu i etanolu • zastosowania metanolu i etanolu • równania reakcji spalania metanolu i etanolu • negatywne skutki działania etanolu i metanolu na organizm ludzki • wykrywanie obecności etanolu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywa proces, w którym powstaje etanol (A) • podaje nazwy zwyczajowe metanolu i etanolu (A) • określa właściwości metanolu i etanolu (C) • zapisuje równania reakcji spalania metanolu i etanolu (C) • opisuje najważniejsze zastosowania metanolu i etanolu (A) • opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm ludzki (B) • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji i niektóre wnioski (badanie właściwości) (C) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa, jak można otrzymać etanol (C) • definiuje pojęcie <i>kontrakcja</i> (A) • projektuje i wykonuje doświadczenia, za pomocą których można zbadać właściwości etanolu (C) • planuje i opisuje doświadczenie potwierdzające obecność etanolu (C) • opisuje doświadczenia przeprowadzone na lekcji (C) 	<p>Uczeń: IX. 1) pisze wzory sumaryczne, rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce; tworzy ich nazwy systematyczne; [...] IX. 2) bada wybrane</p>

							właściwości fizyczne i chemiczne etanolu; opisuje właściwości i zastosowania metanolu i etanolu; zapisuje równania reakcji spalania metanolu i etanolu; opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm ludzki
41.	Glicerol – alkohol polihydroksylowy	Uczeń: poznaje pojęcia <i>alkohole monohydroksylowe, alkohole polihydroksylowe</i> . Zapisuje wzór sumaryczny i półstrukturalny glicerolu (propano-1,2,3-triolu). Bada właściwości fizyczne glicerolu. Wyszukuje informacje na temat zastosowań	1	<ul style="list-style-type: none"> • podział alkoholi na monohydroksylowe i polihydroksylowe • wzory sumaryczny, półstrukturalny (grupowy) i strukturalny glicerolu • nazwy zwyczajowe i systematyczna glicerolu • właściwości glicerolu • równania reakcji spalania glicerolu • zastosowania 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • poznaje pojęcia: <i>alkohol monohydroksylowy, alkohol polihydroksylowy</i> (A) • rozróżnia alkohole monohydroksylowe i polihydroksylowe (A) • wyjaśnia, czym różnią się alkohole polihydroksylowe od monohydroksylowych (B) • podaje nazwy zwyczajowe glicerolu (A) • zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny glicerolu (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób tworzenia nazwy systematycznej glicerolu (C) • planuje, opisuje i wykonuje doświadczenia chemiczne, w których wyniku można zbadać właściwości glicerolu (C) • zapisuje równanie reakcji spalania glicerolu (C) • określa najważniejsze właściwości glicerolu (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje na temat zastosowań glicerolu (D) 	Uczeń: IX. 1) [...] dzieli alkohole na mono- i polihydroksylowe IX. 3) zapisuje wzór sumaryczny i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu); bada jego właściwości fizyczne; wyszukuje,

		glicerolu.		glicerolu			porządkuje, porównuje i prezentuje informacje na temat zastosowań glicerolu
42.	Porównanie właściwości alkoholi	Uczeń: omawia zmiany właściwości alkoholi w zależności od długości łańcucha węglowego. Zapisuje równania reakcji spalania alkoholi.	1	<ul style="list-style-type: none"> zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi równania reakcji spalania alkoholi 	Uczeń:	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje równania reakcji spalania alkoholi (C) opisuje zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi (C) podaje odczyn roztworu alkoholu (A) podaje, że liczba atomów węgla w cząsteczce ma wpływ na właściwości alkoholi (B) określa jak zmienia się rozpuszczalność alkoholi w wodzie i zapach ze wzrostem długości łańcucha węglowego (C) zapisuje równania reakcji spalania alkoholi (proste przykłady) (C) 	Uczeń: IX. 2) [...] opisuje właściwości [...] metanolu i etanolu [...]
43.	Szereg homologiczny kwasów karboksylowych	Uczeń: poznaje pojęcia <i>grupa karboksylowa</i> , <i>kwasy karboksylowe</i> . Poznaje nazwy oraz wzory sumaryczne, strukturalne,	1	<ul style="list-style-type: none"> kwasy karboksylowe jako pochodne węglowodorów reszta kwasowa w kwasach karboksylowych budowa kwasów karboksylowych 	Uczeń:	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie <i>kwasy karboksylowe</i> (A) zaznacza i nazywa grupę funkcyjną w kwasach karboksylowych (B) zaznacza resztę kwasową w kwasie karboksylowym (C) zapisuje wzór ogólny kwasów <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego kwasów karboksylowych (na podstawie wzorów kolejnych kwasów karboksylowych) (C) zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne (grupowe) kwasów karboksylowych (C) 	Uczeń: IX. 4) podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (kwas mrówkowy [...])

		półstrukturalne i grupowe kwasów karboksylowych.		<ul style="list-style-type: none"> • grupa funkcyjna kwasów karboksylowych i jej nazwa • szereg homologiczny kwasów karboksylowych • nazwy (systematyczne, zwyczajowe) kwasów karboksylowych • wzory strukturalne, półstrukturalne (grupowe) kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce 	<p>karboksylowych (A)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne prostych kwasów karboksylowych (C) • podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne dla kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce (C) 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy kwasów karboksylowych (C) 	[...]; rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce oraz podaje ich nazwy zwyczajowe i systematyczne
44.	Kwas mrówkowy	Uczeń: wyszukuje informacji na temat zastosowania kwasu mrówkowego.	1	<ul style="list-style-type: none"> • zastosowania kwasu mrówkowego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zaznacza we wzorze kwasu mrówkowego grupę alkilową oraz resztę kwasową i nazywa ją (B) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje informacje na temat zastosowań kwasu mrówkowego (D) 	Uczeń: IX. 4) podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (kwas mrówkowy [...]) i wyszukuje informacje na temat ich zastosowań;

							rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce oraz podaje ich nazwy zwyczajowe i systematyczne
45. 46.	Kwas octowy	Uczeń: poznaje właściwości i zastosowania kwasu octowego; zapisuje równania reakcji kwasu octowego z wodorotlenkami, tlenkami metali i metalami oraz równań dysocjacji elektrolitycznej.	2	<ul style="list-style-type: none"> właściwości kwasu etanowego równania reakcji spalania, dysocjacji elektrolitycznej kwasu octowego równania reakcji kwasu octowego z zasadami, z metalami i z tlenkami metali zastosowania kwasu octowego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> określa najważniejsze właściwości kwasów octowego (C) zaznacza we wzorze kwasu octowego resztę kwasową, alkil i grupę funkcyjną (C) nazywa grupę funkcyjną kwasu octowego (C) zapisuje równania reakcji kwasu octowego z metalami, z tlenkami metali i z zasadami oraz równania reakcji spalania i dysocjacji elektrolitycznej (C) zapisuje nazwy (systematyczne, zwyczajowe) soli kwasu octowego (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> opisuje doświadczenia chemiczne, w których wyniku można zbadać właściwości kwasu octowego (reakcja dysocjacji elektrolitycznej, reakcja z zasadami, z metalami i z tlenkami metali) – wykonane na lekcji – schematy, obserwacje, wnioski, równania reakcji chemicznych (C) projektuje doświadczenia chemiczne, w których wyniku można zbadać właściwości kwasu octowego – reakcje kwasu octowego z substancjami innymi 	Uczeń: IX. 4) [...] rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) i strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce oraz podaje ich nazwy

					<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje równania reakcji chemicznych otrzymywania soli kwasu octowego w postaci cząsteczkowej (C) 	<p>niż użyte na lekcji (D)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapisuje równania reakcji chemicznych otrzymywania soli kwasu octowego (reakcje kwasu octowego z zasadami) w postaci jonowej (C) • zapisuje równania reakcji chemicznych otrzymywania soli kwasu octowego (w reakcjach innych niż z zasadami) w postaci jonowej (D) • wyszukuje informacje na temat zastosowań kwasu octowego (D) 	<p>zwyczajowe i systematyczne IX. 5) bada i opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego); pisze w formie cząsteczkowej równania reakcji tego kwasu z wodorotlenkami, tlenkami metali, metalami; bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego); pisze równanie dysocjacji tego kwasu</p>
47. 48.	Wyższe kwasy karboksylowe	<p>Uczeń: poznaje pojęcie <i>wyższe kwasy karboksylowe</i>. Poznaje nazwy oraz wzory wybranych kwasów nasyconych (palmitynowego, stearynowego)</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie <i>wyższe kwasy karboksylowe</i> • budowa wyższych kwasów karboksylowych • przykłady wyższych kwasów karboksylowych: nasyconych (palmitynowy, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje <i>wyższe kwasy karboksylowe</i> (A) • dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone (A) • wymienia nazwy poznanych wyższych kwasów karboksylowych (nasyconych i nienasyconych) (B) • zapisuje ich wzory (C) • opisuje najważniejsze właściwości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na obecność wiązania podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego (C) • wyjaśnia, dlaczego wyższe kwasy karboksylowe są nazywane kwasami tłuszczowymi (C) • zapisuje równania reakcji spalania wyższych kwasów tłuszczowych oraz równania reakcji wyższych 	<p>Uczeń: X. 1) podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów</p>

		i kwasu nienasyconego (oleinowego) oraz ich właściwości.		<p>stearynowy), nienasyconych (oleinowy)</p> <ul style="list-style-type: none"> wzory kwasów palmitynowego, stearynowego i oleinowego właściwości wyższych kwasów karboksylowych doświadczalne odróżnianie kwasów nasyconych od nienasyconych reakcji spalania wyższych kwasów karboksylowych reakcje wyższych kwasów karboksylowych z zasadą sodową definiuje pojęcie <i>mydła</i> 	<p>wyższych kwasów karboksylowych (kwasów tłuszczowych stearynowego i oleinowego) (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> określa, jak doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym (C) podaje nazwy zwyczajowe soli kwasów palmitynowego, stearynowego i oleinowego (A) projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego (C) 	<p>kwasów karboksylowych z zasadami (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje, na czym polega reakcja wyższego kwasu karboksylowego z zasadą sodową (B) opisuje doświadczenie (C) definiuje pojęcie <i>mydła</i> (A) 	<p>tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego) X. 2) opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych; projektuje i przeprowadza doświadczenie, które pozwoli odróżnić kwas oleinowy od palmitynowego lub stearynowego</p>
49.	Porównanie właściwości kwasów karboksylowych	<p>Uczeń: omawia zmiany właściwości kwasów karboksylowych w zależności od długości łańcucha węglowego. Zapisuje równania reakcji</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością kwasów karboksylowych równania reakcji spalania oraz 	Uczeń:	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością kwasów karboksylowych (C) porównuje właściwości kwasów organicznych i kwasów nieorganicznych (C) zapisuje równania reakcji 	<p>Uczeń: IX. 5) [...] opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego) [...] X. 2) opisuje wybrane</p>

		chemicznych, jakim ulegają kwasy karboksylowe.		<p>dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) kwasów karboksylowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • równania reakcji kwasów karboksylowych z zasadami, z metalami i z tlenkami metali • przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie i ich zastosowania 		<p>chemicznych poznanych na lekcjach o kwasach karboksylowych (C)</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zastosowania kwasów karboksylowych występujących w przyrodzie (C) • porównuje właściwości poznanych kwasów karboksylowych (C) • wymienia właściwości, na które ma wpływ długość łańcucha węglowego (B) • nazywa sole kwasów organicznych (C) • wymienia przykłady zastosowań tych kwasów karboksylowych (A) 	właściwości fizyczne i chemiczne długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych [...]
50. 51.	Estry	Uczeń: poznaje pojęcia: <i>estry, grupa estrowa</i> . Wyjaśnia mechanizm reakcji estryfikacji. Poznaje nazwy oraz wzory strukturalne, półstrukturalne i sumaryczne, estrów. Wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań.	2	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>reakcja estryfikacji, estry</i> • budowa estrów, grupa funkcyjna (estrowa) • nazewnictwo estrów • otrzymanie estrów • właściwości estrów w aspekcie ich zastosowań • występowanie estrów w przyrodzie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje <i>estry</i> (A) • zaznacza i nazywa grupę funkcyjną we wzorach estrów (B) • zapisuje wzór ogólny estrów (A) • definiuje pojęcie <i>reakcja estryfikacji</i> (A) • podaje przykłady występowania estrów w przyrodzie (B) • zapisuje wzory estrów i nazywa estry (proste przykłady) (C) • odróżnia nazwy systematyczne od zwyczajowych (B) • zapisuje równanie kwasu karboksylowego (kwas metanowy, etanowy) z alkoholem (metanol, etanol) (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje mechanizm reakcji estryfikacji (C) • omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania (D) • zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi (C) • zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów (C) • tworzy wzory i nazwy estrów (C) • wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań (C) 	Uczeń: IX. 6) zapisuje równania reakcji między kwasami karboksylowymi (metanowym, etanowym) i alkoholami (metanolem, etanolem); tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych

					<ul style="list-style-type: none"> projektuje i opisuje doświadczenie chemiczne umożliwiające otrzymanie estru o podanej nazwie (D) 		(metanowego, etanowego) i alkoholi (metanolu, etanolu); planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie; wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań
52.	Aminokwasy	<p>Uczeń: poznaje pojęcia: <i>aminokwasy, grupa aminowa, wiązanie peptydowe, peptydy</i>. Poznaje budowę i właściwości aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny). Zapisuje równania reakcji kondensacji dwóch cząsteczek aminokwasów.</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie <i>aminokwasy</i> budowa cząsteczek aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny) wiązanie peptydowe właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie glicyny równanie reakcji kondensacji dwóch cząsteczek glicyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje <i>aminokwasy</i> (A) zaznacza i nazywa grupy funkcyjne w aminokwasach (B) opisuje budowę oraz właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie glicyny (C) definiuje pojęcie <i>wiązanie peptydowe</i> (A) zaznacza w cząsteczce aminokwasu wiązanie peptydowe (B) wyjaśnia, na czym polega reakcja kondensacji aminokwasów (B) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje wzór glicyny (C) analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu (D) zapisuje równanie reakcji tworzenia dipeptydu (C) wyjaśnia mechanizm powstawania wiązania peptydowego (C) wyjaśnia pojęcie <i>peptydy</i> (B) wymienia miejsca występowania aminokwasów (A) 	<p>Uczeń: X. 4) opisuje budowę i wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny); pisze równanie reakcji kondensacji dwóch cząsteczek</p>

							glicyny
53.	Podsumowanie wiadomości o pochodnych węglowodorów		1				
54.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Pochodne węglowodorów</i>		1				

Substancje o znaczeniu biologicznym (10 godzin lekcyjnych)

55. 56.	Tłuszcze	Uczeń: wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych), ich klasyfikacji pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach fizycznych,	2	<ul style="list-style-type: none"> definicja <i>tłuszczów</i> skład pierwiastkowy tłuszczów podział tłuszczów pod względem pochodzenia, stanu skupienia, charakteru chemicznego otrzymywanie tłuszczów właściwości fizyczne tłuszczów odróżnianie tłuszczu nienasyconego od nasyconego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład cząsteczek tłuszczów (A) określa, jak odróżnić tłuszcze nienasycone od nasyconych (C) projektuje doświadczenie chemiczne pozwalające odróżnić tłuszcz nienasycony od nasyconego (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zachowanie tłuszczu nienasyconego wobec wody bromowej (C) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych), ich klasyfikacji pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów (D) 	Uczeń: X. 3) wyszukiuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych); ich klasyfikacji pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach
------------	----------	---	---	--	---	---	--

		znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów. Projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające odróżnić tłuszcz nie nasycony od nasyconego.					fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów; projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające odróżnić tłuszcz nienasycony od nasyconego
57. 58.	Białka	Uczeń: określa skład pierwiastkowy białek. Wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz o znaczeniu i zastosowaniu białek. Wyjaśnia różnicę między denaturacją a koagulacją białek.	2	<ul style="list-style-type: none"> • definicja <i>białek</i> • skład pierwiastkowy białek • rodzaje białek • właściwości białek • pojęcia: <i>denaturacja, koagulacja, wysalanie, peptyzacja, zol, żel</i> • reakcje charakterystyczne białek 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje <i>białka</i> (A) • wymienia skład pierwiastkowy białek (A) • definiuje pojęcia: <i>denaturacja, koagulacja, wysalanie, peptyzacja, zol, żel</i> (A) • wymienia czynniki, które powodują denaturację białek (A) • wymienia czynniki, które powodują koagulację białek (A) • wyjaśnia, jak można wykryć obecność białka (B) • wykrywa obecność białka w produktach spożywczych (C) • projektuje i wykonuje doświadczenie chemiczne badające zachowanie białka pod wpływem: ogrzewania, stężonego roztworu etanolu, kwasów i zasad, soli metali ciężkich i soli metali lekkich (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia powstawanie białek (C) • wyjaśnia pojęcia: <i>zol, żel, koagulacja, peptyzacja</i> (B) • wyjaśnia, na czym polega wysalanie białka (C) • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz o znaczeniu i zastosowaniu białek (D) 	Uczeń: X. 5) wymienia pierwiastki, których atomy wchodzą w skład cząsteczek białek; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz znaczeniu i zastosowaniu białek X. 6) bada zachowanie się białka pod wpływem

					<ul style="list-style-type: none"> • projektuje i opisuje doświadczenie chemiczne umożliwiające wykrycie białka (C) 		<p>ogrzewania, etanolu, kwasów i zasad, soli metali ciężkich (CuSO₄) i chlorku sodu; opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek; wymienia czynniki, które wywołują te procesy; projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające potwierdzić obecność białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) w różnych produktach spożywczych</p>
59.	Cukry	Uczeń: wyjaśnia pojęcie <i>cukry</i> . Określa skład pierwiastkowy cukrów.	1	<ul style="list-style-type: none"> • skład pierwiastkowy cukrów • podział cukrów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • definiuje <i>cukry</i> (A) • wymienia pierwiastki wchodzące w skład cząsteczek cukrów (A) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające zbadanie składu pierwiastkowego cukrów (C) • wyjaśnia, jak zbadać skład pierwiastkowy cukrów (B) 	Uczeń: X. 7) wymienia pierwiastki, których atomy wchodzą w skład cząsteczek

		Wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i klasyfikacji cukrów.				• wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i klasyfikacji cukrów (D)	cukrów (węglowodanów); wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy), ich klasyfikacji [...]
60.	Glukoza i fruktoza	Uczeń: poznaje właściwości glukozy i fruktozy; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach glukozy i fruktozy.	1	<ul style="list-style-type: none"> • wzór sumaryczny glukozy i fruktozy • właściwości fizyczne glukozy i fruktozy • występowanie i zastosowania glukozy i fruktozy 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje właściwości fizyczne glukozy i fruktozy (B) • projektuje i wykonuje doświadczenia chemiczne umożliwiające zbadanie właściwości glukozy i fruktozy (C) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach glukozy i fruktozy (D) 	Uczeń: X. 7) [...] wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów (glukozy, fruktozy [...]), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu [...]
61.	Sacharoza	Uczeń:	1	• wzór sumaryczny	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

		<p>poznaje właściwości sacharozy; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach sacharozy.</p>		<p>sacharozy</p> <ul style="list-style-type: none"> właściwości fizyczne sacharozy występowanie i zastosowania sacharozy reakcja sacharozy z wodą 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje właściwości fizyczne sacharozy (B) projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające zbadanie właściwości sacharozy (C) 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przeprowadzane na lekcji doświadczenia chemiczne (schemat, obserwacje, wniosek, równanie reakcji chemicznych) (C) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach sacharozy (D) 	<p>X. 7) [...] wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów ([...] sacharozy [...]), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu [...]</p>
62.	Skrobia i celuloza	<p>Uczeń: poznaje właściwości skrobi; wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach skrobi i celulozy.</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> występowanie skrobi i celulozy w przyrodzie wzory sumaryczne skrobi i celulozy właściwości fizyczne skrobi i celulozy reakcja charakterystyczna skrobi wykrywa obecność skrobi produktach spożywczych opisuje znaczenie i zastosowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje właściwości skrobi i celulozy (B) opisuje, jak wykryć obecność skrobi (C) wykrywa obecność skrobi w produktach spożywczych (C) projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie obecności skrobi w produktach spożywczych (C) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające zbadanie właściwości skrobi (C) zapisuje równanie reakcji skrobi z wodą (C) podaje warunki tej reakcji (C) omawia rozkład skrobi pod wpływem wody (C) wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie, występowaniu i zastosowaniach skrobi i celulozy (D) 	<p>Uczeń: X. 7) [...] wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów ([...] skrobi i celulozy), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu</p>

				skrobi i celulozy • reakcja skrobi z wodą			i zastosowaniu [...] X. 8) projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające wykryć obecność skrobi za pomocą roztworu jodu (w wodnym roztworze KI) w różnych produktach spożywczych
63.	Podsumowanie wiadomości o substancjach o znaczeniu biologicznym		1				
64.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Substancje o znaczeniu biologicznym</i>		1				